

Венеціанська школа. Творчість А. Вілларта, Андреа і Джованні Габріелі.

Хроматичний мадригал Дезуальдо ді Венози.

Нові стильові явища в італійській музиці кінця XVI – початку XVII ст. Естетика раннього Бароко.

Вокально-хорова творчість К. Монтеверді.

Порівняльна характеристика римської і венеціанської шкіл. Пишність, монументальність, театральність, барвистість церковної музики венеціанців. Багатохорність: масштабність звучання, просторові ефекти, темброва диференціація хорів. Фламандець А. Вілларт (1490–1562) – керівник капели собору св. Марка у Венеції, – вперше поділив хори і розмістив їх по периметру собору (*cori spezzati*, вперше у *Salmi spezzati*, видані 1550 р.). Розвинув цей прийом його учень Андреа Габріелі (1533–1585). Середина XVI ст. – введення інструментів (духових і струнних) при виконанні хорових творів у соборі св. Марка. Творчість Джованні Габріелі (1553–1612). Стильові паралелі з українською партесною музикою.

Хроматичний мадригал Дезуальдо ді Венози. Мадригал – найпопулярніший жанр XVI ст. Особливості пов'язання вербального тексту і музики: передача в музиці конкретного слова, звукозображальність («мадригалізми»). Образні та композиційні особливості мадригальної поезії, засоби їх відображення в музиці, символіка, стереотипність висловлювання, пріоритет слова. Карло Дезуальдо, князь Венози (1566–1613): факти біографії та їх відображення у творчості. 6 книг п'ятиголосних мадригалів, 2 книги «Духовних піснеспівів» і «Респонсорії». Хроматичні мадригали Дезуальдо: хроматизми і дисонанси пов'язані зі словами страждання і смерті, діатонічний рух і консонанси – з життям і радістю; контраст як головний засіб побудови композиції, емансипація дисонансу. Нові засоби виразності: завершення твору на слабкій долі, дисонуючим співзвуччям тощо. Принципи голосоведіння і акордової вертикалі. Маньєризм. Відродження музики Дезуальдо у XX ст.

Термін «бароко»: час виникнення, обсяг і зміст. Спрямованість на глядача (слухача), декоративність, емблематика, принцип контрасту, живописність, відкритість форми, динамічність, драматизм. Раннє музичне Бароко. Італійський мадригал, опера. Філософсько-естетичні і музичні ідеї флорентійської камерати. Дискусії про стару і нову музику. В. Галілей «Діалог про старовинну і нову музику» (1581 р.). Полеміка Дж. Артузі (трактат «Про недосконалість сучасної музики») – К. Монтеверді (передмова до п'ятої книги мадригалів). *Prima prattica – seconda prattica*. «Автентичні» визначення барокового стилю: епоха генерал-баса, епоха концертного стилю. Новий характер зв'язку музики і слова, пріоритет слова, емансипація дисонансу. Риторика і теорія афектів: походження, призначення. Роль риторичної диспозиції та риторичних фігур. Нові засоби виразності.

Клаудіо Монтеверді (1567–1643): з 1590 р. – служба в придворній капелі герцога Мантуанського; з 1613 р. – капельмейстер собору св. Марка у

Венеції. Творчість: 9 книг мадригалів, опери, духовна музика. Риси стилю: синтез поліфонічного і гомофонного письма, *stile antico* і *stile nuovo*, *stile concitato*.

Рекомендована література

1. Арнонкур Н. Мои современники: Бах, Моцарт, Монтеверди. – М.: Классика XXI, 2005. – 280 с.
2. Бронфин Е. Клаудио Монтеверди. – Л.: Музыка, 1970. – 102 с.
3. Григорьева М. [Парадоксы Джезуальдо](#) // Старинная музыка. – № 1. – 2009. – С. 9–14.
4. Девуцкий В. Акустическая платформа развитой хроматики в итальянском мадригале XVI века // Проблемы музыкальной науки / Music scholarship. – № 2. – 2010. – С. 32–38.
5. Жаркова В. Мадригали Клаудио Монтеверди в контексті музичної культури його часу // Мистецтвознавчі записки. – Вип. 20. – К.: Міленіум, 2011.
6. Жаркова В. О новых ориентирах европейской музыкальной культуры XVII в. // Київське музикознавство: Культурологія та мистецтвознавство. – Вип. 38. – К., 2011. – С. 104–113.
7. Жаркова В. Творческие прозрения Клаудио Монтеверди и учение об аффектах в его эпоху // Київське музикознавство: Культурологія та мистецтвознавство. – Вип. 36. – К., 2011. – С. 28–37.
8. Захарова О. Риторика и западноевропейская музыка XVII – первой половины XVIII веков: принципы, приемы. – М.: Музыка, 1983. – 77 с.
9. Лобанова М. Западноевропейское музыкальное барокко: проблемы эстетики и поэтики. – М.: Музыка, 1994. – 320 с.
10. Музыкальная эстетика Западной Европы XVII–XVIII веков. – М.: Музыка, 1971. – 688 с.
11. Топоров В. Риторика // Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Ярцева. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – С. 416–417.